

L'APUNT

Del Club Capitol al Poliorama

Jordi Bordes

culte. *Verano* (Debolsillo, 2021, amb traducció de Jordi Fibla) tanca les memòries novel·lades del premi Nobel. Un jove biògraf prepara un llibre sobre el –suposadament– difunt autor. Se centra en l'època en què Coetzee tenia trenta anys i compartia un pis atrotinat amb el seu pare vidu a Ciutat de Cap. Un joc creatiu apassionant en què res, però alhora tot, es pot considerar estrictament real.

Minúscula ha publicat aquest any *El libro del verano*, amb traducció de Carmen Montes, de Tove Jansson, l'autora fina creadora dels famosos Mumins, els personatges il·lustrats. Un text de gran bellesa que mostra la relació d'una àvia i la seva neta en una illa feréstega de Finlàndia.

Per a qui prefereixi lectures amb pòsit clàssic, *Un verano con Homero* (Taurus, 2019, amb traducció de Robert Juan-Cantavella), de Sylvain

Cristina Rivera Garza i Belén López Peiró narren dues experiències traumàtiques

Tesson, que aconsegueix que un relat de fa 2.500 anys tingui una llum pròpia amb un text que combina l'assaig, la novel·la i el llibre de viatges. Una invitació a submergir-se en les aigües de color turquesa del Mediterrani clàssic.

No tan clàssica és l'obra de Marguerite Duras *La lluvia de verano* (Alianza, 2019, amb traducció de M. Teresa Gallego). Publicada per primer cop el 1990, la trama ens parla de temes habituals de Duras, com ara la infantesa, la soledat, l'amor, el dolor i la desesperança.

Anant més enrere, fins al 1900, tenim *Aquell estiu sufocant* (Viena, 2019, amb traducció de Clara

Formosa), d'Eduard von Keyserling. Una novel·la breu en què *l'enfant terrible* de la literatura alemanya desemmascara la doble moral de l'alta societat de la seva època.

En primera persona

Dues obres mostren vivències traumàtiques reals. *Per què tornaves cada estiu* (Pol·len, 2020, amb traducció de Bel Olid), de Belén López Peiró, és una novel·la, però també una denúncia. Un relat polifònic on l'autora reconstrueix la història d'un abús patit en l'adolescència per part d'un familiar que no va tenir cap objecció a destrossar la infància de la seva neboda. L'autora fuig del victimisme.

La mexicana Cristina Rivera Garza narra a *El invencible verano de Liliana* (Random House, 2021) la història de la seva germana, que el 16 de juliol del 1990 va ser assassinada per la seva parella. Liliana era una estudiant de 20 anys que intentava deixar la relació amb el seu xicot. Quan finalment es va decidir a trencar per sempre, quan va descobrir que dins d'ella, com deia Camus, hi havia un estiu invencible, la van assassinar.

Per tancar, i seguint dins l'ambient del crim, tres obres de gènere negre. A *Estiu de llops* (Columna, 2021, amb traducció de Cristina Sala), de Hans Rosenfeldt, la troballa de restes humanes a l'estómac d'un llop mort a la petita localitat de Haparanda, a la frontera entre Suècia i Finlàndia, posa en marxa una investigació que canviarà el destí de la policia Hannah Wester.

El base Mikel Santiago ambienta *El extraño verano de Tom Harvey* (Ediciones B, 2021) en un espai idíl·lic del Mediterrani i amb tot un cor de personatges peculiars. Un thriller amb el bon gust d'Agatha Christie.

Lorena Franco, a *El último verano de Silvia Blanch* (Booket, 2021), crea una trama criminal partint d'un amor prohibit i el rastre de mentides que deixa al seu pas. ■

Projecte Ingnu arrenca demà amb dotze funcions al Poliorama. La Sala Flyhard presentarà al setembre *Ovelles* al mateix teatre. Són companyies que, habitualment, se senten confortables en l'espai de petit format. La Flyhard, per exemple, era més de presentar comèdies al Capitol (quan encara estava obert). Anna Rosa Cisque, membre històrica de Dagoll Dagom i també

de 3xtr3s, reivindica que les petites companyies s'atreveixin a fer un salt de major format. A buscar el seu públic, com ha aconseguit La Calòrica, per exemple. També convida l'Ajuntament de Barcelona a comprar la Muntaner, per tenir un esglaó intermedi: que de les 100 localitats d'una sala petita, n'hi hagués una de 200 i escaig abans d'aventurar-se amb les 700 del Poliorama.

Lluís Llorca

'In memoriam' Rosa Maria Piñol

Compromís i sentiment

D'obituaris, n'hi ha de dues menes, com a mínim. Els de compromís, en què es redacta una nota biogràfica afegint, si és el cas, algun elogi de cortesia i per allò que dels morts mai es parla malament, i els de sentiment, en què el redactor hi aboca, amb més o menys fortuna, dramatisme o mesura, tot de sentiments sincers sobre el finat. Aquest obituari en recordança de Rosa Maria Piñol, que va morir diumenge, tindrà més de la segona opció, perquè va ser –de fet, encara és– una persona amb la molt rara habilitat de caure bé a tothom, en un sector, el de la premsa sumat al dels llibres, cosit a còpia de punyalades, intel·lectuals, elegants o barroeres, però punyalades, o pessics o comentaris perniciosos a traïció. Ella no en rebia, suposo que perquè tampoc n'escampava.

Va morir, amb 70 anys justos, d'un tumor al cervell que no es podia operar. Una malaltia que li van detectar fa cosa d'un mes. No soc qui per dir-ho, però potser es va estalviar patiments i carències psicomotrius de les quals ja començava a notar alguns senyals clars.

Ara, fem una mica d'obituari de compromís. Rosa Maria Piñol va néixer a Barcelona el 1950. Va ser periodista cultural, en concret de llibres, gairebé tota la vida. Abans de treballar al diari Avui des de la seva fundació, l'abril del 1976, fins que els cants de sirena de *La Vanguardia* la van seduir el 1983 –també li van fer ofertes des de TV3, però ella va optar pel periodisme escrit–, Piñol va ser secretària de direcció de *Cavall Fort*, on va millorar el seu català amb el director d'aquell moment, Albert Jané. Un temps després, va iniciar els estudis de periodisme.

En el periodisme de la vella escola, era habitual que en els primers llocs de feina s'hagués d'escriure qualsevol cosa. A l'innovador *Diario Femenino*, creat per Víctor Sagí i dedicat a les dones, que es va publicar entre el 1968 i el 1974, Piñol hi va començar fent l'horòscop i la secció de cartes al director –no editant-les, escrivint-les, perquè no en rebien cap, segons va confessar– i, posteriorment, va rebre l'encàrrec del que aleshores n'era el director, Ramón Solanes, de coordinar una pàgina en català. Franco era viu i la Piñol ja escrivia en català.

Un cop a l'Avui, primer es va dedicar a temes de municipal i ensenyament. El 1980 va entrar a la secció de cultura. Tenia 30 anys, estava a la flor

La periodista Rosa Maria Piñol va ser molt valorada pel sector ■ LA SETMANA

de la vida, com se sol dir; en el seu cas, una rosa. Per això és l'època en què va tenir els seus dos fills.

A partir del 1983 i a *La Vanguardia*, on va treballar fins que es va jubilar el 2015, es va dedicar a la literatura en general i a la catalana tant com podia. Llàstima que quan el diari va afegir la versió en llengua catalana i ella va pensar que podria tenir una mica més

Rosa Maria Piñol tenia l'habilitat de caure bé a tothom sense haver de fer res d'especial, sols ser com era, mantenint la calma i el somriure

d'espai per a les lletres en català –present, però sempre en segona fila, en espais escarrassats i no per voluntat seva–, la van enviar a *enriquir* el català del traductor automàtic. Al final es va adaptar al lloc, fins al punt de renunciar a una substanciosa indemnització a canvi de prejubil·lar-se. Va preferir continuar treballant fins que li arribés la data de jubilació. La cultura literària catalana, però, es va perdre cinc anys de la feina més experimentada d'una gran dama del periodisme, amb una agenda mítica. Tornant a la vella escola, l'agenda era el valor més destacat

d'un periodista: tenir els telèfons de tothom i, sobretot, que tothom t'agafi el telèfon. Ella ho tenia garantit. Avui dia també és important, l'agenda, però tot és més públic i les vies de contacte són més extenses.

Pel que fa a reconeixements, el 1992 va rebre el premi Atlàntida, que atorga cada any el Gremi d'Editors de Catalunya, posant en valor la difusió literària, premi que repetiria el 2015, com a menció especial, compartit amb Rosa Mora, una altra gran dama de la premsa sobre literatura. Aquell 2015 va ser fructífer, perquè, en jubilar-se, de manera molt oportuna, va rebre dos premis més, el Trajectòria de La Setmana del Llibre en Català, compartit amb Lluís Bonada, i el Memorial Pere Rodeja, també per la trajectòria professional i en favor de la literatura catalana.

Companyans de professió li van muntar una festa quan es va jubilar. A la llibreria Laie ens vam reunir periodistes de tots els mitjans. Allà no hi havia cap compromís, tot era sentiment. Es notava que era estimada. Un cop va superar el primer aclaparament, va mostrar tota l'estona el seu habitual somriure. Ella també era de compromís i de sentiment, molts anys com a professional de la difusió de la literatura catalana amb mestria; els darrers cinc, gaudint de la seva família –en especial de les dues netes i el net– i dels amics amb qui, de tant en tant, prenia cafè.

Adeu, Rosa Maria. Bon viatge. Ja et trobem a faltar.